

s-a simțit un efort vizibil de a ține măsura. Parlea a II-a a fost mai reușită, sub aspectul expresivității, dirijorul reușind să exprime, pe acel motiv ritmic ostinato, expresivitatea romantică a dialogului dintre cele două idei principale. În *Scherzo* a stăpinit bine aparatul orchestral, redând tensiunea specifică a acestei părți, cu unele mici întirzieri la indicarea intrărilor diferitelor grupe instrumentale.

Muzicalitatea tânărului dirijor este însă evidentă după părerea noastră, el fiind un element de preț pe care desigur îl vom urmări într-o carieră ce se deschide plină de speranțe.

GH. CORNEANU

Pitești

Festivalul coral interjudețean

„D. G. Kiriac”

Din viața muzicală piteșteană, consemnăm un important eveniment ce-a reunit timp de trei zile (26 — 28 aprilie) numeroase formații corale de amatori — atât din diferite colțuri ale țării cât și străinătate (*Marele cor bărbătesc* din Zwolle-Olanda) — în cadrul tradiționalului festival local „D. G. Kiriac”, aflat de această dată, la a III-a ediție.

Această prestigioasă manifestare, destinată mișcării corale de amatori din patria noastră, reprezintă întotdeauna unul din cele mai importante evenimente din viața muzicală a acestui tânăr oraș, organizarea sa aici, pe frumoasele meleaguri argeșene, fiind generată de tradiția și amploarea pe care o cunoaște mișcarea corală de amatori a acestui județ.

Alături celorlalte festivaluri de acest gen (Vidu, Porumbescu, Dima, etc.) festivalul coral piteștean „D. G. Kiriac” s-a impus cu fiecare ediție din ce în ce mai mult în viața muzicală a țării constituind o adevărată tribună de afirmare — pe plan național — a celor mai valoroase formații corale ale țării.

Din desfășurarea acestei ediții, am remarcat nivelul artistic ridicat al celor 19 formații corale participante (reprezentând 14 județe ale țării), cât și abordarea de către majoritatea formațiilor a unui repertoriu dificil din punct de vedere tehnic, interpretat cu multă măiestrie.

Am ascultat pe rînd formații ale unor Cămine culturale, Case de cultură, sindicate, de fiecare dată impresionându-ne pasiunea și eforturile depuse de atîta coriști și dirijori pentru a prezenta — atât publicului cât și juriului — interpretări cît mai bune.

La sfîrșitul ediției, juriul a răsplătit frumoasele evoluții ale formațiilor participante prin 10 trofee „D. G. Kiriac”, acordate în următoarea ordine: 1) *Corul bărbătesc* „D. G. Kiriac” al *Palatului culturii* — Pitești. 2) *Marele cor bărbătesc* din Zwolle-Olanda. 3) *Corul mixt* al *Sindicatului învățămînt* — Craiova. 4) *Corul bărbătesc* „Armonia” al *Sindicatelor* — Brăila. 5) *Corul de femei al căminului cultural Cobadin* — Constanța. 6) *Corul mixt* al *Sindicatului C.F.R. Brașov*. 7) *Corul mixt* al *Căminului cultural Cimpulung-Muscel* — Argeș. 8) *Corul mixt* „Doina” al *Căminului cultural* — Drobeta — Turnu Severin. 9) *Corul mixt al Căminului cultural Gătaia* — Timiș. 10) *Corul mixt al Căminului cultural Poiana Mare* — Dolj.

Din rîndul formațiilor prezente în concurs o impresie de neuitat a lăsat *Marele cor bărbătesc* din Zwolle — Olanda, dirijat de Jos Vranken jr. care

a participat în cadrul festivalului ca invitat de onoare. Aflat în țara noastră la invitația renumitului *Cor din Leordeni* — Argeș, *Marele cor bărbătesc* din Zwolle — Olanda este deocamdată singura formație de peste hotare care participă în cadrul acestui festival. În interpretarea sa am ascultat piese atît din repertoriul olandez și universal, cît și cel românesc, lucrări ca *Tricolorul* de C. Porumbescu sau *Hai, murgule, hai* de D. G. Kiriac (interpretate în limba română) fiind îndelung aplaudate de public. Cele câteva piese interpretate de corul olandez au scos în evidență toate calitățile unui ansamblu de prestigiu, dîndu-ne pentru câteva momente senzația unei adevărate orgi.

Din rîndul formațiilor noastre corale ne vom re-zuma să cităm — din lipsă de spațiu — doar evoluția *Corului bărbătesc* al *Palatului culturii* din Pitești, dirijat de Emanoil Popescu, un ansamblu matur, omogen, dotat cu excepționale calități artistice. Am ascultat lucrări de C. Porumbescu, A. Bena, N. Lungu, D. G. Kiriac, Gh. Dumitrescu, I. Vidu, Gh. Danga, interpretarea dată acestor piese atîngînd profesionalismul.

Am asistat la un important eveniment din viața muzicală a Piteștiului, la o manifestare de amplă rezonanță prin care sute de artiști amatori din diferite colțuri ale țării, animați de atmosfera sărbătorească prilejuită în acest an de cea de a XXX-a aniversare a Eliberării și cel de al XI-lea Congres al Partidului, au cîntat din toată ființa lor Patria, au cîntat Partidul.

ALEXANDRU POPA

RECENZII

Constantin Brăiloiu

OPERE III

Constantin Brăiloiu reprezintă, incontestabil, una dintre cele mai strălucite figuri ale etnomuzicologiei mondiale. Profesor, mai întîi, de istoria muzicii și de folclor la Conservator precum și profesor și rector al Academiei de muzică religioasă din București, Brăiloiu a fondat ulterior, în 1944, conducîndu-le pînă la sfîrșitul vieții sale (1958) Arhivele internaționale de muzică populară din Geneva, fiind totodată conferențiar (1956 — 1958) al Centrului național de cercetare științifică de etnomuzicologie al „Muzeului Omului” și al Institutului de muzicologie al Universității din Paris.

Activitatea sa prodigioasă s-a desfășurat în cele mai de seamă centre culturale ale Europei, savantul aducînd o contribuție dintre cele mai prețioase îndeosebi la cunoașterea tezaurului folcloric românesc. Lui Brăiloiu îi datorăm studii de o bogată substanță asupra muzicii populare și o metodă valoroasă în ceea ce privește tehnica înregistrării acesteia. Lucrări privind, între altele, Icoanele țărănești românești, pictate pe sticlă, apoi culegeri de folclor (zeci de cîntece bătrînești din Oltenia, Muntenia, Moldova, *Ale mortului* din Gorj, *Bocete* din Oaș, Colinde populare, nenumărate armonizări printre care cele ale melodiilor populare culese de Anton Pann etc. etc.) constituie doar o mică parte din prodigioasa activitate a lui Constantin Brăiloiu. La acestea au să se adauge nenumăratele sale studii de muzicologie, publicate în țară și îndeosebi în Franța și Elveția unde și-a desfășurat activitatea în ultimele două decenii ale existenței sale (A murit la Geneva în 1958).

Editura noastră muzicală a publicat (în 1967), lucrările sale privind *Le vers populaire roumain chanté, La rythmique enfantine, Le justo syllabique, Le rythme aksak, Pentatonismes à Debussy* etc. (bilingue). Doi ani mai târziu, Editura a făcut loc în cel de-al doilea volum lucrărilor *Reflexiuni asupra creației muzicale colective, Lărgirea sensibilității muzicale față de muzici folclorice extraoccidentale* etc. etc. În sfârșit, recent a apărut cel de al III-lea volum, *Opere de Brăiloiu*, cuprinzând articolele scrise în limbile străine amintite precum și cele scrise în țară. Sînt studii în care cultura multilaterală și adîncă a muzicianului apare o dată mai mult aliată cu spiritul său, nu rareori caustic, și cu un bun-gust care nu se dezminte nicicînd; toate sînt valabile și azi, după ani și ani de cînd au fost scrise*).

Sînt astfel trecute printr-o sită foarte deasă o seamă de evenimente artistice extrem de importante la care a participat Brăiloiu în diferite calități, ca de pildă Festivalul Saint-Saëns și Paderewsky din 1912 de la Vevey, ș.a. apoi studii și cronici despre Bartok, Lipatti, Stravinski, George Enescu, Ravel, Glazunov, Richard Strauss, Vincent d'Indy, Quartetul Rosé, Clara Haskill, Cella Delavrancea etc. etc. reprezentînd o contribuție de seamă la cunoașterea aprofundată și de un realism impresionant a acestor celebrități multe dintre ele azi dispărute și care au avut tangențe importante cu evoluția culturii noastre muzicale.

Marii dirijori Arthur Nikisch, Felix Weingartner, Ernest Ansermet, Ionel Perlea ș.a. sînt analizați cu multă sagacitate în lumina programelor și manierei lor de a comunica ascultătorilor muzica.

Insemnările sale despre înflorirea muzicii românești și despre rolul lui George Enescu în afirmarea noastră europeană sînt dintre cele mai veridice și cuprinzătoare. El arată între altele, referindu-se la începuturile muzicii noastre culte, spre sfîrșitul veacului trecut, că „Pe cărarea străină, muzica națională calcă cu băgare de seamă. Monologul și vodevilul cu cîntece pregătesc opereta; operele răsar tîrziu după *Baba hîrca*, Caudella și Stehănescu sînt aproape de timpul nostru.

O dată cu intrarea în biserică a cîntării polifone, pornește, în toate ținuturile românești, înflorirea compoziției corale, mai adînc legată de ființa noastră, chemată să unească sufletele, peste munți și hotare. Musicescu ducînd în mai multe regiuni cuvîntul frătesc, Dima păzînd focul amintirii, Porumbescu, înflăcărînd tineretul, Vidu, îndreptînd privirile celor mai depărtați spre simbolică *Nana-n vale*, cu toți vestesc împlinirea prorociilor... Îndemînarea a crescut într-una, judecata s-a ascuțit. Cu Liturghia psaltică a lui Kiriak, cu unele coruri liturgice ale lui Cucu, muzica noastră depășește larg, însemnătatea faptului mărginit de granițe: sînt neasemuite în tot cuprinsul lumii ortodoxe.

În sfîrșit, simfonia, atotbiruitoare în Apus, a chemat la viață o muzică instrumentală românească.

De astă dată, natura face un salt: peste timpurile cele mai noi ale istoriei noastre se întinde, covîrșitoare, umbra lui Enescu. Trecutul nu l-a pregătît, daruri fără pereche, o ursită fără asemănare l-au așezat, de azi pe mîine, în fruntea artei timpului său.

Odinioară, „Evropa“ începea la Carpați. Ne-am sîlîit, timp de un veac, să-i trecem, zi de zi înălțîndu-ne spre soarele Apusului. Iar înălțarea noastră a desăvîrșit-o Enescu. El ne-a dăruit Europei. Pe drumurile lui ne călăuzește faima.

* Din greșeală, studiul intitulat „Muzica românească în străinătate” aparținînd profesorului George Breazu, a fost atribuit lui Constantin Brăiloiu și inclus în volumul recenzat în rîndurile de față (n.r.)

În ceasul înalt al împlinirii, de dincolo de moarte, Profetul în-țara-sa poate măsura cu liniște și cu mîndrie calea biruită: datorită lui, arta unui popor, mai ieri exotic, privește în față arta străvechii lumi apusene. Și prin fapta lui, Principatele Dunărene au ajuns trup din trupul lumii moderne“.

În general, e de subliniat că toate cronicile, toate consemnările lui Constantin Brăiloiu sînt de o mare concizie și pătrunse de un spirit viu, îndeobște necruțător. Ele au un caracter deseori aforistic, un sarcasm ce îi aparține și nu rareori o necruțătoare ironie.

Umorul lui Brăiloiu era formidabil: sec, uneori usturător și totdeauna amuzant. Ne aflam în pauza unui concert la Dalles, într-un colț Brăiloiu, Ciomac și subscriitorul rîndurilor de față. „Ieri — ne relata el — am primit la Conservator vizita unui profesor de la Cluj. L-am plimbat, l-am condus prin săli, i-am vorbit despre cursuri. Apoi la un moment dat m-a întrebat: „Dv. ce propuneți?” — Cum era ora mesei i-am răspuns: „Propun să mergem la restaurantul Continental. Mi-a mulțumit politicos și am plecat. La sfîrșitul mesei, mă trezesc că mă întrebă din nou: Dar dv. ce propuneți? I-am propus atunci să mergem să încheiem la cofetăria Zamfirescu care era aproape. A mîncat și acolo două prăjituri consistente, după care mă întreabă din nou: „Dar, mă rog, dv. ce propuneți?” La care, excedat, Brăiloiu, i-a spus verde: „Dar mai propune și dumneata domnule, că eu am propus destule”... Pasămi-te profesorul clujean îl întreba ce obiect de studiu predă (în dialect transilvănean, a propune însemnează a predă...)

Revenind la *Opere* (vol. III) vom sublinia că reprezintă un adevărat compendiu de referință, spiritual și bine documentat, asupra unei bune părți din viața muzicală românească și, în genere, europeană între anii 1911 și 1940.

J.-V. P.

„Poezii armoniei”

de Emanoil Ciomac

Editura muzicală a Uniunii compozitorilor a avut bunul gînd de a reedita *Poezii armoniei* de Emanoil Ciomac.

Ca unul care l-am cunoscut mai mult decît îl putea cunoaște un vecin de rubrică într-un ziar, mi se va îngădui să amintesc mai întîi cîteva impresii despre omul Emanoil Ciomac.

Era un artist prin vocație, un muzician foarte cultivat, un conferențiar și un scriitor de remarcabil talent, de asemenea un admirabil *causeur*. Ne întîlneam nu numai la concerte dar și în unele cenacle foarte restrînse, ca acela al dirijorului Alfréd Alexandrescu și al soției sale soprana Emilia Guțianu, cenacul care era frecventat și de literați și pictori, ca de pildă Jean Steriade care de altfel a ilustrat cu minunatele sale portrete în peniță *Poezii armoniei*. Emanoil Ciomac era un temperament efervescent, iubea enorm controversa și nu o dată discuțiile se înfierbîntau. Dar era un suflet magnanim care, după ce în focul discuției mă taxase odată pur și simplu de... criticastru, a revenit, la foarte scurt interval și m-a îmbrățișat cu cea mai sinceră căldură. Era foarte dîrz în opiniile sale și în general, în toată activitatea pe care o desfășura cu o neobosită dăruire. Aș dori să mai adaug încă un amănunt care ilustrează pe deplin ținuta morală excepțională a lui Emanoil Ciomac.

Mă gîndesc la o epocă în care, după 1938, eu țineam cronică muzicală la ziarul *Semnalul*. Directorul gazetei, Sebastian Serbescu, un intelectual de mare distincție, l-a solicitat pe Emanoil Ciomac cu care era foarte bun prieten, să scrie și el în *Sem-*